

1974 NOV 2 1

244

Részlet a régi Vurstliból

Jancsi, a Vurstli bajazzója

Úgy hozzátartozott a városligeti Vurstlihoz, mint a Barlangvasút vagy az akkori két cirkusz, a Barokaldi és a Beketow. Nevét nagy betűkkel hirdették. Ő volt a cirkusz csillaga a Vurstliban. Jancsi bohóc harmincöt évvel ezelőtt, 1939-ben búcsúzott el a cirkuszporondtól.

Búcsúestjén azt a dalát is elénekelt, amit még kisdíákkoromban hallottam tőle a budapesti Csikágó egykori Csikágó mozijában. Egy cirkuszmilióben játszódo film ment, ennek szünetében jelent meg a függöny előtt gitárjával Jancsi. Ez alkalommal nem kuplét énekelt, hanem szomorú dalt, melynek utolsó része ma is fülemben cseng:

Pattan a húr és foszlik a kóc,
Dalolj, dalolj, szegény bohóc,
Te csak dalolj, szegény bohóc!

Évtizedeken át volt első számú kedvence a pesti Vurstlinak Jancsi. Fergetes taps fogadta, mikor a porondra lépett. Bohócsapkáját megemelte a közönség előtt, majd ledobta köpenyét, amely tele volt flitterrel és hirdetéssel. Mielőtt kuplézni kezdett, bemelegítésül csevegésbe merült a porondmesterrel. Ilyen tereferék folytak le köztük: — Képzeld, stallmeister úr, milyen bajban vagyok. Van egy beteg bolhám. — Ugyan Jancsi, mi bajt csinálhat egy bolha? — Az beteg szegény, semmit, de képzeld, mi van nálam, amikor jönnek hozzá a beteglátogatók. El sem hinné, hogy az én beteg bolhámnak milyen kiterjedt rokonsága van.

Ilyen bevezetők után következtek Jancsi kupléi, amelyeket szép tenorján saját gitárkísérettel adott elő.

Jancsinak a harmincas években már nemcsak nézője és hallgatója voltam, hanem házi szerzője is.

Mikor mint ifjú hírlapíró és kezdő humorista először kerestem fel Szondy utcai lakásán, kissé álmosan és nagyon bizalmatlanul fogadott. Ebéd utáni álmából ébredt éppen. Jégeringben heverészett az ágyán a cirkusz csillaga, akit én mindig flitteres bohóruhában láttam, vakító reflektorfényben. Unottan nyúlt kuplépróbálkozásom után, amit a Sír a kislány a Balaton partján dallamára írtam. Morózus arccal kezdte olvasni. Már attól félttem, hogy beleásit, de a második strófába már beledúdolt. — No, majd meglátjuk — mondta —, jöjjön be holnap délután a városligeti Upor-vendéglőbe.

Másnap izgatottan mentem be az Uporba, ami ott volt a Barokaldi cirkusz szomszédságában, a

Vurstli végén. Jancsi akkoriban a Barokaldiban játszott. A vendéglő kertjében könnyű volt megtalálni őt, mert teljes bohóci díszben, kifestve, laméruhában ült az egyik asztalnál, és römizett. Két parti közt szólt oda hozzám:

— Elő fogom adni a kuplét, mindjárt ki is fizetem.

Máris átnyújtotta szerzői tiszteletdíjamat, húsz pengőt.

A kuplét még abban a hónapban előadta. Ilyen strófák voltak benne:

Sír a kislány a Balaton partján,
Mert elhagyta a jegyese csalfán,
Nagyanyáink dala volt e nóta,
Mégváltozott a világ azóta.
Mindenki sír napjainkban, kérem,
Népszokás a sírás minden téren,
Sír a boltos, és azt kérdi bögre:
Mikor megy az én boltom is csödbe.

Jancsi később a kuplékon kívül dobverseket is kért. Ezeket is előre fizette, zsebből. Akkoriban nagy szénapanama pattant ki a közéletben. Az egyik dobversben ezt is megénekeltem. Illetve Jancsi énekelt el. Így szólt:

Széna téren egy veréb
Bumsztadré, bumsztadré,
Azt csiripeli feléd
Bumsztadrattaré:
Kevesebb a széna ma,
Mint a szénapanama
Bumsztadratta bumsztadré stb.

Jancsi, akit a polgári életben Morgenroth Károlynak hívtak, nagyon szerette az odamondós strófákat. Nemcsak bajazzója volt a porondnak, hanem kicsit publicistája is.

Harmincöt éve lépett fel utoljára. Erre az évfordulóra emlékezve mentem ki a Városligetbe. A volt Beketow Cirkusz helyén, ahol Jancsi kezdte, ma a Fővárosi Nagycirkusz modern épülete áll. Öreg ligeti figura baktatott el mellette. Megszólítottam:

— Mondja, emlékszik még a Beketow Cirkuszra?

— Törzsvendége voltam.

— És Jancsi bohóca emlékszik még?

— Hát el lehet őt felejteni? Sok jó bohóc volt itt, uram, de mind között a Jancsi volt a Jani.